

DETERMINANTY PODEJMOWANIA DECYZJI INWESTYCYJNYCH PRZY BUDOWIE ZAKŁADU PRODUKCYJNEGO

Streszczenie: Niniejszy artykuł przedstawia zakres przedmiotowy decyzji inwestycyjnych oraz czynniki warunkujące podejmowanie decyzji inwestycyjnych przy budowie zakładu produkcyjnego. Celem artykułu jest wskazanie najistotniejszych czynników koniecznych do uwzględnienia w trakcie podejmowania decyzji inwestycyjnych.

Słowa kluczowe: decyzje inwestycyjne, determinanty decyzji inwestycyjnych

DETERMINANTS TO MAKE INVESTMENT DECISIONS AT THE BUILDING OF THE MANUFACTURING PLANT

Summary: This article discusses the scope of the investment decisions and the factors determining investment decisions for the construction of a manufacturing plant. The purpose of the article is to identify the most essential factors to take into account while making investment decisions.

Key words: investment decisions, determinants of investment decision.

Wprowadzenie

Decyzje inwestycyjne są jednymi z najtrudniejszych decyzji podejmowanych w przedsiębiorstwie. Są to decyzje złożone, które zazwyczaj obejmują powstanie nowych lub zmianę istniejących elementów majątku trwałego i muszą uwzględniać długoterminowe prognozy: gospodarcze, społeczne i środowiskowe. Kluczowe dla tego typu decyzji jest zaangażowanie instytucji różnego szczebla w projekt, co powoduje, iż nie jest to proces szybki. Ponadto, decyzje te muszą zapewniać specjalistyczne usługi w zakresie projektowania i wykonawstwa, dostępności specjalistycznego sprzętu, a także dostępności kapitału zapewniającego płynne finansowanie.

W ujęciu gospodarczym inwestycje są ważnym wskaźnikiem analizowanym zarówno na poziomie makroekonomicznym, jak i mikroekonomicznym. Inwestycje oddziałują na popyt bieżącego okresu, zaś pośrednio na łączną podaż w przyszłych okresach. Dzięki inwestycjom w gospodarkę jest wprowadzany postęp techniczny. Co więcej, inwestycje uważa się za zasadniczą zmienną, odpowiedzialną za znaczną część fluktuacji PKB w ramach cyklu koniunkturalnego¹.

W ujęciu mikroekonomicznym inwestycje stanowią podstawę wzrostu wartości i rozwoju przedsiębiorstw, na co składa się szereg pozytywnych zmian w przedsiębiorstwie tak w ujęciu ilościowym (np.: zwiększenie majątku trwałego, kapitałów własnych, wielkości produkcji), jak i jakościowym (np.: poprawa efektywności gospodarowania, podniesienie kwalifikacji pracowników, polepszenie jakości produktów, zmniejszenie oddziaływania na środowisko naturalne)².

Zakres przedmiotowy decyzji inwestycyjnych

Mówiąc o decyzjach inwestycyjnych, warto zdefiniować, czym jest inwestowanie i jaka jest definicja inwestycji. Inwestowanie jest działalnością, która polega na angażowaniu się w coś, w nadziei na uzyskanie przyszłych korzyści. Zgodnie z art. 3, ust. 1, pkt. 17 *Ustawy o rachunkowości*, inwestycje to aktywa nabyte w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych, wynikających z przyrostu wartości tych aktywów, uzyskania z nich przychodów w formie odsetek, dywidend (udziałów w zyskach) lub innych pożytków, w tym również z transakcji handlowej, a w szczególności aktywa finansowe oraz te nieruchomości i wartości niematerialne i prawne, które nie są użytkowane przez jednostkę, lecz zostały nabyte w celu osiągnięcia korzyści³.

Wobec powyższego, decyzje inwestycyjne powinny służyć uzyskiwaniu korzyści, co stanowi cel nadrzędny działania przedsiębiorstwa wyrażający się

¹ A. Kasprzak-Czelej, *Determinanty inwestycji przedsiębiorstw*, Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska Lubin-Polonia, vol. XLVII, 2 SECTION, 2013, s. 85.

² H. Towarnicka, *Strategia inwestycyjna przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław 2004, s. 37.

³ *Ustawa z 29 września 1994 r. o rachunkowości* (Dz. U. 1994, Nr 121, poz. 591 ze zm.).

w maksymalizacji jego wartości. Zdaniem Justyny Zygmunt: „decyzje inwestycyjne posiadają fundamentalne znaczenie w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa”⁴. Mirosław Wypych określa decyzje inwestycyjne jako kluczowy czynnik wyznaczający rozwój przedsiębiorstwa i kształtujący jego długookresową efektywność⁵.

Decyzje inwestycyjne obejmujące budowę zakładu produkcyjnego cechuje duży poziom złożoności. Obejmują one bowiem swoim zakresem kwestie wyboru kierunków i rozmiarów inwestowania, ale także horyzont czasowo-rzeczowy inwestycji w powiązaniu z harmonogramem finansowym. Wszystkie decyzje inwestycyjne, a zwłaszcza dotyczące inwestycji rzeczowych, obarczone są ryzykiem, które łączy się z niepewnością kształtowania się w przyszłości określonych czynników makro- i mikroekonomicznych wpływających na realizację danej inwestycji.

Złożony charakter problematyki związanej z decyzjami inwestycyjnymi jest źródłem wielu sformułowań ich zakresu przedmiotowego w literaturze przedmiotu. W opinii Elżbiety Ostrowskiej, decyzje te: „polegają na wyborze rodzajów i rozmiarów inwestycji w aktywa rzeczowe i finansowe”⁶. Waldemar Rogowski uważa, że decyzje inwestycyjne: „dotyczą aktywów trwałych przedsiębiorstwa”⁷, a Aleksandra Duliniec twierdzi, że decyzje te obejmują inwestycje w środki trwałe oraz w kapitał obrotowy netto⁸.

Inwestowanie w środki trwałe wiąże się z ograniczaniem skutków dekapitalizacji majątku przedsiębiorstwa i może stanowić odtworzenie zużytych składników majątku, a to w wąskim ujęciu jest warunkiem koniecznym utrzymania posiadanych zdolności wytwórczych lub też umożliwia istotne zwiększenie mocy wytwórczych i rozwoju, a tym samym uzyskanie korzyści przedsiębiorstwa.

Decyzje inwestycyjne mogą być zarazem związane z długo- lub krótkoterminowym angażowaniem kapitału w instrumenty finansowe innych podmiotów, w celu uzyskania nad nimi kontroli albo osiągnięcia korzyści ekonomicznych w postaci np. odsetek czy udziałów w zyskach. Inną formą inwestowania może być udzielanie pożyczek innym podmiotom, co jest przykładem decyzji inwestycyjnej o wymiarze finansowym. Ponadto, przedmiotem decyzji inwestycyjnych mogą być także inwestycje niematerialne bądź inwestycje w kapitał ludzki.

⁴ J. Zygmunt, *Zakres przedmiotowy decyzji inwestycyjnych w spółkach giełdowych sektora lekkiego w Polsce*, Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu, nr 1(33), Wrocław 2013, s. 219.

⁵ M. Wypych, *Finanse przedsiębiorstwa z elementami zarządzania i analizy*, ABSOLWENT, Łódź 1999, s. 361.

⁶ E. Ostrowska, *Ryzyko projektów inwestycyjnych*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2002, s. 18.

⁷ W. Rogowski, *Rachunek efektywności przedsięwzięć inwestycyjnych*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2004, s. 75.

⁸ A. Duliniec, *Struktura i koszt kapitału w przedsiębiorstwie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1998, s. 147.

Decyzje inwestycyjne są jednymi z najtrudniejszych decyzji w przedsiębiorstwie. Cechuje je to, iż przedmiot decyzji inwestycyjnych jest zazwyczaj obszerny i obejmuje: analizę celowości nabywania/ulepszenia/likwidacji składników majątku, transfer kapitału do innych podmiotów, zakup akcji, udziałów, fuzje i przejęcia. Tego typu decyzje są również nazywane megadecyzjami inwestycyjnymi i należą do najważniejszych, gdyż przesądzają o dalszych losach przedsiębiorstwa, umożliwiają firmie realizację celów strategicznych, ale są obciążone znacznym ryzykiem, ponieważ następstwem nawet jednej niewłaściwej decyzji może być bankructwo. Zazwyczaj podejmuje się je na podstawie danych prognozytycznych, zatem są one obarczone dużym ryzykiem. Decyzje inwestycyjne należą do najmniej elastycznych decyzji w kontekście możliwości zmieniania kierunków działalności firmy, gdyż pociąga to za sobą dodatkowe wydatki. Związane są z ponoszeniem bardzo dużych nakładów, nieraz trudnych do określenia, niejednokrotnie zamrożonych na długi okres. Skutki decyzji inwestycyjnych są nieodwracalne, a jeśli muszą być zmieniane, to koszt tego jest bardzo wysoki. Proces podejmowania decyzji jest długotrwały i zazwyczaj uczestniczy w nim kilka podmiotów.

Czynniki warunkujące decyzje inwestycyjne

Inwestycje rzeczowe, realizowane przez przedsiębiorstwa, są zależne od szeregu czynników wewnętrznych i zewnętrznych. Determinanty te w pewnym zakresie są ujmowane głównie w modelach inwestycji czy w różnych odmianach modeli *cashflow*, w szczególności modelu akceleratora, neoklasycznym, formułowanych na poziomie makroekonomicznym⁹.

Wśród czynników zewnętrznych, determinujących decyzje inwestycyjne, występują:

- popyt na dobra i usługi przedsiębiorstwa (rodzaj, pojemność rynku);
- ogólna sytuacja gospodarcza kraju, klimat inwestycyjny;
- zasoby w gospodarce narodowej (w tym naturalne, łącznie z możliwością ich przetworzenia i wykorzystania w produkcji);
- rozwiązania systemowe (finansowe, ekonomiczne, instytucjonalne);
- stabilizacja społeczno-polityczna;
- polityka państwa (fiskalna, monetarna, kursu walutowego, regulacje prawne działalności inwestycyjnej, tworzenie specjalnych stref ekonomicznych, zasady amortyzacji majątku trwałego, instrumenty celne);
- obecna i potencjalna konkurencja (podaż dóbr i usług);
- stopień otwartości gospodarki (m.in.: handel zagraniczny, przepływ kapitału, finansowego i czynnika ludzkiego, udział kraju w różnych układach międzynarodowych);
- bariery (np.: importowa, energetyczna);

⁹ Szerzej zob. np. A. Kasprzak-Czelej, *Giełdowy rynek akcji a gospodarka – ujęcie funkcyjne*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2012, s. 128-132.

- inne, np. rozwój komputeryzacji oraz jego wpływ na bazy i systemy informacyjne – jakość i cena informacji¹⁰.

Do czynników wewnętrznych, warunkujących decyzje inwestycyjne, należą:

- wielkość, mobilność, produktywność i zyskowość zasobów własnych przedsiębiorstwa;
- możliwość pozyskania zasobów celem zaspokojenia potrzeb przedsiębiorstwa;
- organizacja i system zarządzania, kultura organizacyjna (m.in. wiedza i umiejętność współdziałania z innymi podmiotami) oraz prowadzenie negocjacji;
- adaptacja przedsiębiorstwa do wysokiej zmienności otoczenia;
- inne, np. zdolność i skłonność do inwestowania, wolne środki finansowe¹¹.

Wśród determinant zewnętrznych, wpływających na realizację inwestycji rozwojowych, największe znaczenie mają wielkość spodziewanego popytu, koszt kapitału obcego, dostępność funduszy zewnętrznych, polityka podatkowa państwa (stawki podatków, możliwość wykorzystania przyspieszonej amortyzacji aktywów trwałych, ulgi i dotacje inwestycyjne), uwarunkowania prawne w dziedzinie inwestycji, polityka państwa w zakresie stóp procentowych i kursu walutowego¹². Wielkość przewidywanego popytu może być określana na podstawie prognoz PKB. Do czynników, które mogą niekorzystnie oddziaływać na realizację decyzji inwestycyjnych, należy inflacja i wpływ stóp procentowych. Inflacja jest zmienną wyrażającą poziom niepewności w gospodarce (zmienne ceny oznaczają gorszą jakość informacyjną systemu cenowego, niesprzyjającą efektywnej alokacji aktywów). Stopy procentowe oddziałują na inwestycje w wyniku determinowania poziomu kosztu kapitału i na ogół zależność między poziomem stóp procentowych a inwestycjami jest negatywna. Wśród czynników wewnętrznych, kluczowych dla podejmowania decyzji inwestycyjnych, występują: stopień wykorzystania zdolności produkcyjnych oraz zużycia fizycznego i ekonomicznego posiadanych składników majątku, gotowość kadry zarządzającej do realizacji inwestycji (skłonność do ryzyka, wizja rozwoju kariery zawodowej) i zdolności finansowe przedsiębiorstwa (m.in.: kondycja ekonomiczno-finansowa, zdolność akumulacyjna i wiarygodność kredytowa przedsiębiorstwa)¹³.

¹⁰A. Kasprzak-Czelej, *Determinanty...*, op. cit., s. 87.

¹¹ Ibidem.

¹² J. Różański, *Inwestycje rzeczowe w procesach rozwojowych przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1998, s. 63.

¹³ A. Kasprzak-Czelej, *Determinanty...*, op. cit., s. 87-88.

Czynniki warunkujące decyzje inwestycyjne przy budowie zakładu produkcyjnego

Przyczynami budowy zakładu produkcyjnego są: chęć rozwoju, zdobycia nowych rynków, potrzeba zwiększenia mocy wytwórczych, koncepcja rozwoju poprzez innowacje, względy ochrony środowiska oraz kwestie związane z osiąganymi wynikami finansowymi i realizowaną produkcją (np.: poprawa wyniku finansowego, zmiana profilu, dywersyfikacja produkcji, poprawa jej jakości i obniżka kosztów). Projekty inwestycyjne łączą się z budową nowego zakładu lub rozbudową istniejącego zakładu, a także mają wszystkie cechy projektów w ogóle oraz pewne cechy specyficzne.

Zgodnie z tym, co głosi Krzysztof Marcinek, cechy projektów inwestycyjnych są następujące:

- celem projektu inwestycyjnego jest powstanie nowych lub zmiana (modernizacja, przebudowa, nadbudowa) istniejących elementów majątku trwałego;
- opierają się na długoterminowych prognozach gospodarczych i społecznych oraz wymaganiach środowiskowych, które należy określać w perspektywie przyszłości;
- często wymagają zaangażowania wielu instytucji w projekt, instytucji różnego szczebla (od lokalnych – urzędów miejskich, gminnych, samorządowych, aż do rządowych i międzynarodowych, instytucji arbitrażowych, sądów);
- potrzebują zapewnienia specjalistycznych usług w zakresie: planowania, projektowania i wykonawstwa;
- zazwyczaj wymagają dużego udziału prac ziemnych i budowlanych oraz znacznego zaangażowania sprzętu technicznego;
- determinują zaangażowanie bardzo dużego kapitału, co wiąże się ze szczególnym sposobem finansowania¹⁴.

Proces inwestycyjny, w ramach którego są podejmowane decyzje inwestycyjne, można podzielić na trzy etapy, tj.: fazę przedrealizacyjną, fazę realizacyjną i fazę operacyjną¹⁵.

Etap 1. – faza przedrealizacyjna jest związana z: przygotowaniem inwestycji, identyfikacją możliwości inwestycyjnych, wstępną selekcją pomysłów, formułowaniem projektu, wyznaczeniem celu inwestycji, precyzowaniem możliwości rynkowych, warunków techniczno-lokalizacyjno-środowiskowych, formalno-prawnych i finansowych. W fazie przedrealizacyjnej jest sporządzana dokumentacja.

¹⁴ K. Marcinek, *Decyzje inwestycyjne*, s. 10, <http://www.forum.aefinanse.cba.pl/download.php?id=36> (data wejścia: 03.04.2017).

¹⁵ D. Więcek, G. Kalinowska, *Analiza efektywności inwestycji na przykładzie wybranego przedsiębiorstwa produkcyjnego*, s. 138 http://isz.wei.tu.koszalin.pl/ISZ2/Informatyczne%20systemy%20zarzadzania%20_10%20Wiecek%20Kalinowska.pdf (data wejścia: 03.04.2017).

Etap 2. – faza realizacyjna łączy się z wykonywaniem wcześniej opracowanego harmonogramu prac. Każda ewentualna zmiana harmonogramu powoduje określone skutki finansowe oraz zmienia terminarz realizacji projektu.

Etap 3. – faza operacyjna stanowi wykorzystanie wypracowanego potencjału produkcyjnego w celu generowania korzyści.

Przy budowie zakładu produkcyjnego kluczową kwestią, związaną z realizacją takiego projektu inwestycyjnego, jest wybór lokalizacji planowanego przedsięwzięcia (czy w obszarze przemysłowym, czy w terenie zabudowy: mieszkaniowej, rolnej, zagrodowej, uzdrowskiej, czy w obszarze chronionego krajobrazu lub jego sąsiedztwie itp.). Nawet najlepszy pomysł, niewłaściwie zlokalizowany, może zakończyć się tylko na etapie pomysłu. Czynniki powiązane z lokalizacją są: odległość i dostępność rynku surowców, możliwość ich sprawnej dostawy oraz dla lokalizacji nowej inwestycji efektywnej dystrybucji wyprodukowanych produktów, co ma znaczenie gdzie lokowana jest nowa inwestycja. Mówiąc o lokalizacji, istotne jest także skomunikowanie nowego zakładu produkcyjnego (transport: drogowy, kolejowy, wodny, lotniczy). To natomiast jest ważne dla logistyki dostaw surowców i produktów. Poza lokalizacją, znacząca jest również dostępność odpowiedniej wielkości terenu niezbędnego do realizacji planowanego przedsięwzięcia. Już na tym etapie należy mieć opracowaną wstępną koncepcję zagospodarowania terenu inwestycji, aby właściwie określić teren potrzebny do zainwestowania. Należy zweryfikować klasę gruntu, gdzie ma być ulokowany zakład, gdyż można stracić wiele czasu na procedurę odrolnienia, a to może widocznie zmienić harmonogram realizacji inwestycji. W przypadku terenu składającego się z wielu działek, zasadne jest ustalenie spójności obszarowej, dlatego że brak spójności i defragmentacja terenu także może zasadniczo przeszkodzić w realizacji projektu inwestycyjnego. Kluczowa jest zarazem możliwość sprawnego zakupu bądź dzierżawy wszystkich działek, ponieważ brak prawa do dysponowania terenem uniemożliwia uzyskanie koniecznych pozwoleń budowlanych. Jednocześnie nieobojętne jest to, czy teren planowanej inwestycji jest obszarem objętym ochroną prawną ze względu np.: na występowanie form ochrony przyrody¹⁶ (np.: Obszary Chronionego Krajobrazu, Obszary „Natura 2000”, Parki Narodowe bądź Krajobrazowe itp.) ochronę konserwatora zabytków, ochronę archeologiczną, bowiem taka lokalizacja może być objęta różnymi nakazami albo zakazami i tym samym bez wątpienia wpływać na projektowanie i możliwość realizacji projektu inwestycyjnego. Wynika to z faktu, iż inwestycje mogą powodować poważne zagrożenia dla środowiska naturalnego, w tym

¹⁶ Szerzej: T. Poskrobko, *Planistyczne i implementacyjne aspekty rozwoju obszarów przyrodniczo cennych*, [w:] *Zrównoważony rozwój obszarów przyrodniczo cennych*, T. Poskrobko (red.), Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, Białystok 2011, s. 1-328.

w szczególności na poziomie regionalnym i lokalnym, stąd ważna jest integracja celów gospodarczych i środowiskowych w procesach inwestycyjnych¹⁷.

Często czynnikiem determinującym lokowanie projektu inwestycyjnego w danym miejscu jest również posiadanie Planu Miejscowego Zagospodarowania Przestrzennego dla tego obszaru. W przypadku braku wcześniej wymienionego planu, konieczne jest sprawdzenie, czy do uzgodnienia i realizacji inwestycji będzie potrzebne procedowanie jego uchwalenia, czy wystarczające będzie uzyskanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu. Wybierając lokalizację nowego zakładu produkcyjnego, nieodzownie należy sprawdzić, co znajduje się w otoczeniu tego terenu, aby nie było zagrożenia kumulowania się oddziaływań środowiskowych, co może ograniczyć lub uniemożliwić realizację planowanego przedsięwzięcia inwestycyjnego, a także stanowić barierę dla rozwoju społeczno-gospodarczego w długiej perspektywie czasowej¹⁸. Równie ważna, jak inne wcześniej wymienione czynniki determinujące możliwość realizacji projektu inwestycyjnego, jest sprawa zapewnienia właściwej kolejności uzyskiwania pozwoleń (pozwolenie na wycinkę drzew, decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach, decyzja o warunkach zabudowy albo Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, pozwolenie na budowę, pozwolenia emisyjne, pozwolenie zintegrowane, zgłoszenie PPOŻ, warunki BHP itp.). Dlatego w przypadku decyzji inwestycyjnych tak ważny jest prawidłowy harmonogram przygotowania i realizacji inwestycji. Jeśli inwestor posiada niezbędne pozwolenia, dysponuje terenem, gdzie inwestycja ma zostać zrealizowana, należy zagwarantować właściwe decyzje inwestycyjne związane ze sprawnym procesem dostaw materiałów i usług na plac budowy oraz wymiany ekip budowlanych. Ze względu na fakt, że powstanie nowego zakładu zmienia sytuację danej branży na rynku, zdarza się, iż np.: konkurencja wpływa na dostawców bądź serwisantów danego projektu, przez co spowalnia proces inwestycyjny lub go zatrzymuje, a to wymusza podejmowanie kolejnych, trudnych decyzji inwestycyjnych. W związku z tym, niezmiernie istotną kwestią, dotyczącą decyzji inwestycyjnych, jest ich poufny charakter. Natomiast to znajduje swoje odzwierciedlenie zazwyczaj we wszystkich umowach obejmujących nowy zakład produkcyjny.

Podejmując decyzje inwestycyjne w odniesieniu do budowy zakładu produkcyjnego, niezbędna jest kwestia związana ze zweryfikowaniem i odpowiednim zaplanowaniem zasobów kadrowych dla nowego zakładu, przeszkoleniem pracowników oraz z wcześniejszym kształceniem kadr dla nowego zakładu produkcyjnego. Stąd często uruchamia się specjalne klasy zawodowe, przygotowujące nowe kadry. Niezmiernie ważne są również sprawy socjalne i CSR, dlatego

¹⁷ D. Kiełczewski, *Rozwój zrównoważony w skali regionalnej. Środowisko przyrodnicze – czynnik czy bariera rozwoju?*, [w:] *Zrównoważony rozwój – aspekty rozwoju społeczności lokalnych*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, Białystok 2009, s. 31.

¹⁸ D. Kiełczewski, *Zrównoważony rozwój – istota, interpretacje, związek ze społeczeństwem wiedzy*, [w:] B. Poskrobko (red.), *Ekonomia zrównoważonego rozwoju. Materiały do studiowania*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, Białystok 2010, s. 10.

np.: zapewnienie przyzakładowego przedszkola czy żłobka może być większą zachętą dla przyszłych pracowników niż inne czynniki motywacyjne.

Jednym z głównych czynników, wpływających na decyzje inwestycyjne, jest możliwość uzyskania finansowania projektu (kredytowanie, dofinansowanie lub inna forma wsparcia finansowego). Zagwarantowanie finansowania determinuje dalszą realizację projektu albo ją uniemożliwia. Na etapie ubiegania się o finansowanie projektu często przedstawia się studium wykonalności danego projektu oraz uzyskane pozwolenia inwestycyjne będące potwierdzeniem, czy warto podejmować decyzję o finansowaniu danego projektu i czy jest on wykonalny.

W projektach inwestycyjnych kluczowe jest odpowiednio wcześniejsze przygotowanie koncepcji technologicznej i budowlanej zakładu produkcyjnego, bowiem umożliwia to taki dobór technologii zakładu, który będzie zgodny z wymaganiami obowiązującymi dla danej branży bądź dużych zakładów przemysłowych z BAT (ang. Best Available Techniques – Najlepsze Dostępne Techniki), co jest często wymagane. Zasadne jest zatem określenie maksymalnej, praktycznej i teoretycznej zdolności produkcyjnej nowego zakładu, gdyż może to warunkować późniejsze zobowiązania, np.: środowiskowe, sanitarne. Występowanie w danym zakładzie określonych substancji w dużych ilościach może skutkować dodatkowymi zobowiązaniami związanymi z dalszym monitorowaniem i kontrolą takiego zakładu.

Innym, istotnym czynnikiem, który ma wpływ na decyzje inwestycyjne dotyczące budowy zakładu produkcyjnego w określonym miejscu, jest kwestia infrastruktury technicznej oraz możliwości jej doprowadzenia (dostępności do wystarczającej ilości energii, gazu, wody, zagospodarowania wód deszczowych, odprowadzenia i oczyszczenia ścieków itp.).

Kolejną, kluczową kwestią jest właściwe informowanie społeczności o planowanych działaniach, które może pozwolić uniknąć „złych emocji”, niejednokrotnie będących podstawą konfliktu. W związku z tym, tak znaczący jest dialog społeczny i otwartość wszystkich interesariuszy. Łatwiej dyskutować ze społecznością, która nie jest wrogo nastawiona, niż przekonywać jego przeciwników do nowego zakładu produkcyjnego. Dlatego w swoich decyzjach inwestycyjnych inwestor powinien uwzględnić potrzebę prowadzenia: działań informacyjnych, konsultacji społecznych czy negocjacji z partnerami społecznymi, które przyczyniłyby się do różnego rodzaju uzgodnień¹⁹. Konflikty ze społecznościami lokalnymi stanowią istotną barierę rozwoju inwestycji²⁰.

¹⁹ Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, *Inwestycje infrastrukturalne, komunikacja społeczna i rozwiązywanie konfliktów*, Warszawa 2008, s. 48.

²⁰ Na przykład badania wskazują, że konflikty ze społecznościami lokalnymi stanowią istotną barierę rozwoju energetyki wiatrowej, szerzej: J. Marcinkiewicz, T. Poskrobko, *Wpływ elektrowni wiatrowych na percepcję krajobrazu w świetle badań empirycznych*, „Ekonomia i Środowisko”, 2015, nr 2(53), s. 77-78.

Podsumowanie

Podjęcie decyzji inwestycyjnych związanych z budową zakładu produkcyjnego jest działaniem skomplikowanym, jak również uzależnionym od wielu czynników wewnętrznych i zewnętrznych. Trudno jest jednoznacznie stwierdzić, który z czynników jest najistotniejszy, gdyż są one ze sobą powiązane i często równie ważne dla całego procesu inwestycyjnego oraz podejmowanych decyzji. W związku z tym, warto przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych opierać się na analizach wspomagających typu: studium wykonalności, raport o oddziaływaniu na środowisko, harmonogram rzeczowo-finansowy, prognozy zmian na rynku danej branży. Jednocześnie jest pomocne utworzenie zespołu projektowego, w skład którego wchodzi: specjaliści z danej branży produkcyjnej, projektanci, technolodzy, inżynierowie środowiska, prawnicy, ekonomiści, co dzięki interdyscyplinarnemu podejściu usprawnia proces podejmowania decyzji inwestycyjnych i minimalizuje ryzyko dotyczące budowy zakładu produkcyjnego.

Literatura

1. Duliniec A., *Struktura i koszt kapitału w przedsiębiorstwie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1998.
2. Kasprzak-Czelej A., *Giełdowy rynek akcji a gospodarka – ujęcie funkcyjne*, Difin, Warszawa 2012.
3. Kasprzak-Czelej A., *Determinanty inwestycji przedsiębiorstw*, Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska Lubin-Polonia, vol. XLVII, 2 SECTIOH, 2013.
4. Kielczewski D., *Rozwój zrównoważony w skali regionalnej. Środowisko przyrodnicze – czynnik czy bariera rozwoju?*, [w:] *Zrównoważony rozwój – aspekty rozwoju społeczności lokalnych*, Fundacja Forum Inicjatyw Rozwojowych, Białystok 2009.
5. Kielczewski D., *Zrównoważony rozwój – istota, interpretacje, związek ze społeczeństwem wiedzy*, [w:] *Ekonomia zrównoważonego rozwoju. Materiały do studiowania*, B. Poskrobko (red.), Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, Białystok 2010.
6. Marcinek K., *Decyzje inwestycyjne*, <http://www.forum.aefinanse.cba.pl/download.php?id=36> (data wejścia: 03.04.2017).
7. Marcinkiewicz J., Poskrobko T., *Wpływ elektrowni wiatrowych na percepcję krajobrazu w świetle badań empirycznych*, „Ekonomia i Środowisko”, Białystok 2015, nr 2(53).
8. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, *Inwestycje infrastrukturalne, komunikacja społeczna i rozwiązywanie konfliktów*, Warszawa 2008.
9. Ostrowska E., *Ryzyko projektów inwestycyjnych*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2002.
10. Poskrobko T., *Planistyczne i implementacyjne aspekty rozwoju obszarów przyrodniczo cennych*, [w:] *Zrównoważony rozwój obszarów przyrodniczo cennych*, T. Poskrobko (red.), Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, Białystok 2011.
11. Rogowski W., *Rachunek efektywności przedsięwzięć inwestycyjnych*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2004.
12. Różański J., *Inwestycje rzeczowe w procesach rozwojowych przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1998.

13. Towarnicka H., *Strategia inwestycyjna przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław 2004.
14. Więcek D., Kalinowska G., *Analiza efektywności inwestycji na przykładzie wybranego przedsiębiorstwa produkcyjnego*, Informatyczne systemy zarządzania 2_10, http://isz.weii.tu.koszalin.pl/ISZ2/Informatyczne%20systemy%20zarzadzania%202_10%20Wiecek%20Kalinowska.pdf (data wejścia: 03.04.2017).
15. Wypych M., *Finanse przedsiębiorstwa z elementami zarządzania i analizy*, ABSOLWENT, Łódź 1999.
16. Zygmunt J., *Zakres przedmiotowy decyzji inwestycyjnych w spółkach giełdowych sektora lekkiego w Polsce*, Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu, Politechnika Opolska, 2013, nr 1(33).
17. *Ustawa z 29 września 1994 r. o rachunkowości* (Dz. U. 1994, Nr 121, poz. 591 ze zm.), <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19941210591> (data wejścia: 03.04.2017).